ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα
«ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ»

Διδάσκουσα: Σ. Ζαμπαρλούκου
e-mail: zamba@uoc.gr

ΑΕ10Κ-Ειδικά θέματα στην Κοινωνική Μεταβολή:
Η μετεξέλιξη της εργασίας και της απασχόλησης

Τόσο η κοινωνική οργάνωση της εργασίας όσο και οι επικρατούσες αντιλήψεις περί εργασίας μεταβάλλονται στο χρόνο και διαφοροποιούνται από κοινωνία σε κοινωνία. Σε κάθε φάση της ιστορικής εξέλιξης περιθωριοποιούνται κάποιες κατηγορίες εργαζομένων και αναδεικνύονται καινούργιες. Η βιομηχανική επανάσταση άλλαξε ραγδαία τόσο το περιεχόμενο όσο και τις κοινωνικές σχέσεις που ορίζουν την εργασία καθιστώντας τη μισθωτή απασχόληση κυρίαρχη. Οι τεχνολογικές και πολιτικές αλλαγές των τελευταίων χρόνων μεταβάλλουν τόσο το περιεχόμενο της εργασίας όσο και τη μισθωτή σχέση, θέτοντας σε αμφισβήτηση πολλές από τις κατακτήσεις του κόσμου της εργασίας κατά την προηγούμενη περίοδο. Το σεμινάριο αποσκοπεί στην κατανόηση των κοινωνικών μετασχηματισμών που έχουν υποστεί οι καπιταλιστικές κοινωνίες και των αλλαγών που έχουν συντελεστεί στο τομέα της εργασίας και της απασχόλησης, από τις απαρχές της εκβιομηχάνισης μέχρι τις μέρες μας, μέσα από τη συστηματική μελέτη της σύγχρονης βιβλιογραφίας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις αλλαγές που έχουν συντελεστεί κατά την πρόσφατη περίοδο και σχετίζονται με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, την παγκοσμιοποίηση των αγορών, την υποχώρηση της απασχόλησης στη βιομηχανία και την εισαγωγή ευέλικτων και άτυπων μορφών απασχόλησης.

Το μάθημα θα είναι υπό μορφή σεμιναρίου και οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα πρέπει να προσέρχονται προετοιμασμένοι να εκφράσουν τις απόψεις τους και να συζητήσουν πάνω στη βιβλιογραφία που αντιστοιχεί σε κάθε ενότητα. Κατά την διάρκεια του σεμιναρίου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα πρέπει να εκπονήσουν μια ερευνητική εργασία την οποία και θα παρουσιάσουν στη τάξη πριν την παραδώσουν στη τελική της μορφή. Η αξιολόγηση των φοιτητών και φοιτητριών θα βασιστεί στην προφορική τους συμμετοχή, στις παρουσιάσεις που θα κάνουν στο πλαίσιο του σεμιναρίου και στη τελική εργασία που θα παραδώσουν.

Ενδεικτικό πρόγραμμα συναντήσεων:

1. Εισαγωγή

2. Η μετεξέλιξη της εργασίας και της παραγωγικής διαδικασίας
- Η εργασία την προ-βιομηχανική περίοδο
- Αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας ως αποτέλεσμα της εκβιομηχάνισης

Υποχρεωτική Βιβλιογραφία

Τίλυ Τσάρλς & Κρις (2001), *Η εργασία στον Καπιταλισμό: Ιστορικές και Κοινωνικές μορφές της εργασίας και το μέλλον της εργασίας*, σελ 217-240.

3. Μισθωτή απασχόληση και καταμερισμός της εργασίας
- αλλοτρίωση/ αποειδίκευση

Υποχρεωτική Βιβλιογραφία

Η. Bravermann(2009) "Εργασία και μονοπωλιακό κεφάλαιο: η υποβάθμιση της εργασίας στον 20ο αιώνα" στο Α. Βλάχου (επ.) *Πολιτική Οικονομία του Καπιταλισμού*, Αθήνα: Κριτική

4. Φορτισμός/ μεταφορντισμός
- Η ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους και η ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων
- Η κρίση του φορντισμού

Υποχρεωτική Βιβλιογραφία

M. Aglietta (2009) "Οι μετασχηματισμοί της εργασιακής διαδικασίας" στο *Πολιτική Οικονομία του καπιταλισμού*.

P. Μάρεϊ (2003) "Φορντισμός και μεταφορντισμός", στο S. Hall, D. Held και MacGrew (επ.) *Η Νεωτερικότητα σήμερα.* Αθήνα. εκδ. Σαββάλας.

5. Από τη βιομηχανική στη μεταβιομηχανική κοινωνία
- Η απασχόληση στις υπηρεσίες
- Σύγκριση χωρών

Υποχρεωτική Βιβλιογραφία

Α. Γκόρτζ (2003) "Εργασία και μεταβιομηχανική κοινωνία" στο Η Νεωτερικότητα σήμερα.
Σ. Ζαμπαρλούκου (2010) "Σύγχρονοι μετασχηματισμοί στη δομή της απασχόληση και την οργάνωση εργασίας: μια συγκριτική προσέγγιση" στο Καρακιουλάφη Χρ. & Μ. Σπυριδάκης (επ.), *Εργασία και Κοινωνία*. Αθήνα, εκδ. Διόνικος.

6&7. Φύλο και αγορά εργασίας
- Ο κατά φύλο καταμερισμός της εργασίας
- Ανισότητες στην απασχόληση – ανεργία –νέες μορφές εργασίας

Υποχρεωτική Βιβλιογραφία

C. Sofer (2008) «Η αύξηση της οικονομική δραστηριότητας των γυναικών» στο M. Maruani, Γυναίκες Φύλο Κοινωνίες, εκδ. Μεταίχμιο
M. Maruani & D. Meulandes (2008) "Ανεργία, Υποαπασχόλησης και επισφαλής εργασία» στο M. Maruani, Γυναίκες Φύλο Κοινωνίες, εκδ. Μεταίχμιο.
Στρατηγάκη, Μ. (2005), "Φύλο, Τεχνολογία και Εργασία. Σύγχρονες μορφές μιας παλιάς σχέσης", στο: Χ. Ναξάκης, & Μ. Χλέτσος (επιμ.) Το μέλλον της εργασίας: Σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές αναλύσεις, Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη σ. 167-195.

8. Νέες μορφές απασχόλησης
- Η ευελικτοποίηση της εργασίας
- Άτυπες μορφές απασχόλησης

Υποχρεωτική Βιβλιογραφία

R. Sennet, *Ο Ελαστικοποιημένος Άνθρωπος,* κεφ. 3

9. Ευελιξία και κοινωνική προστασία
- Η έννοια της ευεσφάλειας

Υποχρεωτική βιβλιογραφία

Κ. Κούγιας "Ευεσφάλεια σε περίοδο κρίσης: Ισόρροπη ανάπτυξη των συνιστωσών δυνάμεων: οι ετεροβαρείς μεταρρυθμίσεις" Κοινωνική Πολιτική τευχ 3, 2015
http://eekp.gr/wp-content/uploads/2015/02/PERIODIKO-T-JAN-2015.pdf

10&11. Η περίπτωση της Ελλάδας:
- Ιστορική εξέλιξη, σύγκριση με άλλες χώρες
- Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις

Υποχρεωτική Βιβλιογραφία

Κ. Τσουκαλάς (1958), "Κρατική απασχόληση και κοινωνική κινητικότητα" στο Κράτος, *Κοινωνία, εργασία στη μεταπολεμική Ελλάδα*, εκ Θεμέλιο.
Μουρίκη, Α. (2012) "Στο 'βωμό της ανταγωνιστικότητας': Η απορρύθμιση της αγοράς εργασίας και των εργασιακών σχέσεων την περίοδο 2010-12 και οι επιπτώσεις της στις προοπτικές ανάκαμψης" στο *Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας*, 2012, σελ. 55-83. http://www.ekke.gr/images/PDF/Social_portrait_2012.pdf

12&13. Παρουσιάσεις εργασιών φοιτητών